

וּמַה הוּא יוֹמָא דְאַתְגְּלִיאוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעֵהוֹן, לֹא
אַשְׁתַּכַּח תְּדוּוּתָא קָמִיה קֹדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה ב) אֶלְבִּישׁ שָׁמַיִם קְדָרוֹת
וְשַׁק אֲשִׁים בְּסוּתָם. וְכָל דָּא, בְּגִין רַחֲמוּתָא דְלֵהוֹן,
דְּרַחֲמִים לֹזֵן קֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּמַה דְאַתְ אָמַר, (מלאכי
א) אֶהְבְּתִי אֶתְכֶם אָמַר יי'. (ועל דא) וְאַהֲבַתְ אֶת יי'
אַלְהִיךָ. וְאַהֲבַתְ: דְּבַעֵי בַר נָשׁ לְאַתְקַשְׂרָא בֵּיה
בְּרַחֲמוּתָא עֲלָאָה, דְּכָל פּוֹלְחָנָא דְּבַעֵי בַר נָשׁ לְמַפְלַח
לְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּינְפַלַח בְּרַחֲמוֹ. דְּלִית לָךְ
פּוֹלְחָנָא, כְּמוֹ רַחֲמוּתָא דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. רַבִּי
אַבָּא אָמַר, תְּנִי מְלִי כְּלָלָא דְּאוּרֵייתָא אֵינוּן, בְּגִין
דְּעֶשֶׂר אֲמִירָן דְּאוּרֵייתָא, הָכָא אֶתְכַלִּילוּ, וְהָא
אוֹקְמוּהָ תְּבַרִינָא.

לשון הקודש

אֶלְהִיךָ. וְאַהֲבַתְ, שְׂצָרִיךְ אָדָם לְהִתְקַשֵּׁר
 עִמּוֹ בְּאַהֲבָה עֲלִיוְנָה. שְׂכָל עֲבוּדָה שְׂאָדָם
 צָרִיךְ לְעֵבֶד אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 שְׂיַעֲבֹד בְּאַהֲבָה, שְׂאִין לָךְ עֲבוּדָה כְּמוֹ
 אֶהְבַּת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. רַבִּי אַבָּא
 אָמַר, הַדְּבָרִים הַלְלוּ הֵם הַכָּלֵל שֶׁל
 הַתּוֹרָה, מְשוּם שְׂעֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת שֶׁל
 הַתּוֹרָה כָּאֵן נִכְלְלוּ, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ
 הַחֲבָרִים.

כִּי אוֹתִיהָ. כִּי לָקַח עִמִּי חֲנֹם, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר
 (ישעיה נב) חֲנֹם נִמְכַּרְתֶּם.

וּמַאֲתוֹ יוֹם שְׁגָלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָם לֹא
נִמְצְאוּת שְׂמַחָה לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
זֶהוּ שְׂכַתוּב (ישעיה ג) אֶלְבִּישׁ שָׁמַיִם קְדָרוֹת
וְשַׁק אֲשִׁים בְּסוּתָם. וְכָל זֶה מְשוּם
אַהֲבַתְם שְׂהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹהֵב
אוֹתָם, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (מלאכי א) אֶהְבְּתִי
אֶתְכֶם אָמַר ה'. (ועל זך) וְאַהֲבַתְ אֶת ה'

תָּא חַוִּי, לִית לָךְ מְלָה בְּחִבּוּבָא קָמִי קֹדְשָׁא בְּרִידָא
 הוּא, בְּמֵאן דְּרַחֲמִים לִיה בְּדִקְא יָאוּת. וּמַה הוּא.
 בְּמַה דְּכִתְיב, בְּכָל לְבַבְךָ. בְּכָל, מָאִי קָא מִיִּירֵי,
 בְּלְבַבְךָ מִיבְעֵי לִיה. בְּנַפְשְׁךָ, בְּמַאֲדָךְ, מַהוּ בְּכָל
 לְבַבְךָ. אֵלָא לְאַכְלֵלָא תִּרְיִן לְבִין, חַד טַב וְחַד בִּישׁ.
 בְּכָל נַפְשְׁךָ: חַד טַב, וְחַד בִּישׁ. בְּכָל מַאֲדָךְ, דָּא לָא
 אֲתִיָּא לְדִרְשָׁא. אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר, וְאַפִּילוּ תַּאי
 לְדִרְשָׁא הוּא. מָאִי טַעְמָא. בִּין דְּנַפְל לִיה מְמוּנָא
 מִירוּתָא, אוּ מִסְטָרָא אֲחֵרָא, אוּ בִין דְּאִיהוּ רְיוּחַ לִיה,
 וְעַל דָּא כְּתִיב בְּכָל מַאֲדָךְ.

אָמַר רַבִּי אַבְא, אַחְדֵּינָא לְקָרָא וְאַתְבַּת. מֵאן
 דְּרַחֲמִים לְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, אֲתַעְטֵר בְּחֶסֶד
 מִכָּל סְטֵרִין, וְעֵבִיד חֶסֶד בְּכֹלָא, וְלֹא חַיִּים עַל גּוּפִיה
 וְעַל מְמוּנִיהָ. מְנַלְן. מַאֲבַרְהִם. בְּמַה דְּאֲתַמַּר, דְּהָא

לשון הקודש

לְדִרְשָׁה. אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר, וְאַפִּילוּ זֶה הוּא
 לְדִרְשָׁה. מָה הַטַּעַם? בִּין שְׁנַפְל לּוּ מְמוֹן
 מִירְשָׁה, אוּ מִצַּד אַחֵר, אוּ בִין שְׁהוּא
 הַרְוִיחַ אוֹתוֹ, וְעַל זֶה כְּתוּב בְּכָל מַאֲדָךְ.
 אָמַר רַבִּי אַבְא, חֲזַרְנוּ לְפָסוּק שֶׁל
 וְאַתְבַּת. מִי שְׁאוּהֵב אֶת הַקּוּדוֹשׁ בְּרִידָא
 הוּא, מִתְעַטֵּר בְּחֶסֶד מִכָּל הַצְּדִדִּים וְעוֹשֶׂה
 חֶסֶד עִם הַכֹּל, וְלֹא חָס עַל גּוּפוֹ וְעַל

בְּאִ וּרְאֵה, אֵינ לָךְ דְּבַר בְּחִבּוּבֵי לְפָנֵי
 הַקּוּדוֹשׁ בְּרִידָא הוּא כְּמִי שְׁאוּהֵב אוֹתוֹ
 כְּרֵאוּי. וּמַה הוּא? בְּכַתוּב בְּכָל לְבַבְךָ.
 בְּכָל, מַה זֶה אוֹמֵר? הִיָּה צְרִידָא לּוּ לְכַתֵּב
 בְּלְבַבְךָ, בְּנַפְשְׁךָ, בְּמַאֲדָךְ. מַהוּ בְּכָל
 לְבַבְךָ? אֵלָא לְהַכְלִיל שְׁנֵי לְבָבוֹת, אֶחָד
 טוֹב וְאֶחָד רַע. בְּכָל נַפְשְׁךָ, אֶחָד טוֹב
 וְאֶחָד רַע. בְּכָל מַאֲדָךְ, זֶה לֹא בָּא

לֹא חָס בְּרַחֲמוֹתָא דְמֵאֲרִיָּה, עַל לְבִיָּה, (דְּהוּא יִצְרִיָּה) וְעַל
נַפְשִׁיָּה, וְעַל מְמוּנִיָּה.

עַל לְבִיָּה לֹא אֲשַׁנֵּה, עַל רַעוּתָא דִּילֵיהּ, בְּגִין
רַחֲמוֹתָא דְמֵאֲרִיָּה. עַל נַפְשִׁיָּה, דְּלֹא חָס עַל
בְּרִיָּה, וְעַל אֶתְתִּיָּה, בְּגִין רַחֲמוֹתָא דְמֵאֲרִיָּה. עַל
מְמוּנִיָּה, דְּהָוָה קָאִים בְּפַרְשֵׁת אֲרַחֵן, וְאַתְקִין מְזוּנֵי
לְכָל עֲלָמָא. בְּגִין כֵּן, אֲתַעֲטֵר בְּעֵטְרָא דְחֶסֶד. כְּמָה
דְּכַתִּיב, (מִיכָה ז') חֶסֶד לְאַבְרָהָם. וַיִּמָּאן דְּאֲתַקְשֵׁר
בְּרַחֲמוֹתָא דְמֵאֲרִיָּה, זָכָה לְהָאִי. וְלֹא עוֹד, אֶלְא
דְּעֲלָמִין פְּלָהוּ מִתְּבָרְכָן בְּגִינֵיהּ. הָדָא הוּא דְכַתִּיב,
(תְּהִלִּים קמ"ה) וַחֲסִידֶיךָ יִבְרְכוּכָהּ, אֵל תִּקְרִי יִבְרְכוּכָהּ, אֶלְא
יִבְרְכוּ כ"ה. (דְּכַתִּיב, בְּרֵאשִׁית י"ב) וַנִּבְרְכוּ בְךָ כָּל מַשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה.

יּוֹמָא חַד, הָוָה חָלַשׁ רַבִּי יוֹסִי, עָאֵל (עָאֵלוּ) לְגַבִּיָּה
רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק, חָמוּ לֵיהּ
דְּהָוָה נָפִיל עַל אַנְפּוּי וְנָאִים. יִתְבוּ. כִּד אֲתַעֲר,

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

מְמוּנֵי. מְגִין לְנוּ? מֵאַבְרָהָם, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר,
שְׁהָרִי לֹא חָס בְּאַהֲבַת רַבּוֹנוּ עַל לְבוֹ (שְׁהוּא
יִצְרָה) וְעַל נַפְשׁוֹ וְעַל מְמוּנֵי.
עַל לְבוֹ לֹא הִשְׁגִּיחַ, עַל רַצוֹנוּ, מִשׁוּם
אַהֲבַת רַבּוֹנוּ. עַל נַפְשׁוֹ – שְׁלֹא חָס עַל
בְּנוּ וְעַל אִשְׁתּוֹ בְּשִׁבִיל אַהֲבַת רַבּוֹנוּ. עַל
מְמוּנֵי – שְׁהָיָה עוֹמֵד בְּפַרְשֵׁת דְּרָכִים
וּמִתְקַן מְזוּנוֹת לְכָל הָעוֹלָם. מִשׁוּם כֵּן

הַתַּעֲטֵר בְּעֵטְרָה שֶׁל חֶסֶד, בְּכַתוּב (מִיכָה ז')
חֶסֶד לְאַבְרָהָם. וּמִי שְׁמִתְקַשֵּׁר בְּאַהֲבַת
רַבּוֹנוּ זוֹכֵה לְזֶה, וְלֹא עוֹד, אֶלְא שְׁכַל
הָעוֹלָמוֹת מִתְּבָרְכִים בְּגִלְלוֹ. זֶהוּ שְׁכַתוּב
(תְּהִלִּים קמ"ה) וַחֲסִידֶיךָ יִבְרְכוּכָהּ. אֵל תִּקְרִי
יִבְרְכוּכָהּ, אֶלְא יִבְרְכוּ כ"ה. (שְׁכַתוּב בְּרֵאשִׁית

(י"ב) וַנִּבְרְכוּ בְךָ כָּל מַשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה.
יּוֹם אַחַד הָיָה חָלַשׁ רַבִּי יוֹסִי, נִכְנְסוּ אֵלָיו

חָמוּ לִיּה לְאַנְפוֹי דְחַיִּיבִין. אָמַר לִיּה רַבִּי אַבָּא,
מַלְּה חֲדָתָא חֲמוּתָא. (דף רס"ו ע"ב) אָמַר לִיּה וּדְאִי,
דְּהִשְׁתָּא סְלֵקָא נַפְשִׁי, וְחַמִּית יִקְרָא, מֵאֵינּוּן דְּמָסְרוּ
נְרַמְיִיהוּ עַל קִדְשָׁה דְּמֵאֲרִיחּוֹן, דְּהוּ עָאֲלִין בְּתַלְיִסָּר
נְהָרִי דְּאַפְרַסְמוּנָא דְכֵּיָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא
מִשְׁתַּעֲשַׁע בְּהוּ. וְחַמִּינָא מַה דְּלֹא יַהֲבוּ לִי רִשׁוּתָא
לְמִימַר. וְשְׂאִילָנָא לֹזֵן, אֲמִינָא, הֵאִי יִקְרָא דְמֵאֵן
הוּא. אָמְרוּ לִי, מֵאֵינּוּן דְּרַחֲמִינוּ לְמֵאֲרִיחּוֹן בְּהַהוּא
עֲלֵמָא. וּמַמָּה דְּחַמִּוּת, נַפְשָׁאֵי וְלֵבָאֵי אֲתַנְהִיר, וְעַל
דָּא אַנְפָּאֵי חַיִּיבִין.

אָמַר לִיּה רַבִּי אַבָּא, זַפְּאָה חוּלְקָהּ, אַבְּל אֲזַרִּיתָּא
אַסְהִיד בְּהוּ, דְּכַתִּיב, (ישעיה סד) עֵינַי לֹא רָאִיתָּה
אֱלֹהִים זֹולְתֶךָ יַעֲשֶׂה לְמַחֲבֵה לּוֹ. אָמַר לִיּה רַבִּי
יְהוּדָה, הָא שְׂאִילוֹ חֲבַרְיָא, דָּא דְכַתִּיב יַעֲשֶׂה, תַּעֲשֶׂה
מִיבְעֵי לִיּה.

לשון הקודש

בְּרִידָּהּ הוּא מִשְׁתַּעֲשַׁע עִמָּם, וְרִאִיתִי מַה
שְׂלֵא נְתַנּוּ לִי רִשׁוּת לֹמַר. וְשְׂאִילָתִי
אוֹתָם, אֲמַרְתִּי שֶׁל מִי הַכְּבוֹד הַזֶּה? אָמְרוּ
לִי, שֶׁל אוֹתָם שְׂאֵהֲבוּ אֶת רַבּוֹנָם בְּאוֹתוֹ
הָעוֹלָם. וּמַמָּה שְׂרִאִיתִי הוּאֲרוּ נַפְשִׁי
וְלֵבִי, וְעַל כֵּן פְּנֵי מַחֲיָבוּת.

אָמַר לּוֹ רַבִּי אַבָּא, אֲשֶׁרִי חֲלַקְהָ, אַבְּל
הַתּוֹרָה מְעִידָה עֲלֵיהֶם, שְׂכַתּוֹב (ישעיה סד)

רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יַצְחָק, רָאוּ
אוֹתוֹ שֶׁהָיָה נוֹפֵל עַל פְּנָיו וְיִשָּׁן. יִשְׁבּוּ
בְּשֶׁהַתְּעוּרָר, רָאוּ שֶׁפְּנָיו מַחֲיָבוּת. אָמַר
לּוֹ רַבִּי אַבָּא, דְּבַר חֲדָשׁ רָאִיתָ? אָמַר לּוֹ,
וּדְאִי, שֶׁעֲבָשׁוּ עֲלֵתָה נַפְשִׁי, וְרִאִיתִי אֶת
הַכְּבוֹד שֶׁל אוֹתָם שֶׁמָּסְרוּ עִמָּם עַל
קִדְשַׁת רַבּוֹנָם, שֶׁהָיוּ נִכְנָסִים בְּשִׁלְשָׁה
עֶשֶׂר נְהָרוֹת אַפְרַסְמוּן מְהוּר וְהַקְדוּשׁ

אָמַר לִיה, הָא אֲתִמֵּר. אֲבָל רָזָא דְמַלְתָּ, הֵינֵנו
 דְּכַתִּיב, (תהלים כז) לַחֲזוֹת בְּנַעַם יי' וּלְבַקֵּר
 בְּהִיבְלוֹ. וְאוֹקְמוּנָה, נַעַם יי', הֵהוּא דְאַתְיָא מֵעֵתִיקָא
 קְדִישָׁא, דְּקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשָׂע בֵּיה. דְּהָא
 הֵהוּא נַעַם מֵעֵתִיקָא נִפְקָא. וּלְבַקֵּר בְּהִיבְלוֹ, בְּהִיבְלָא
 עֵילָאָה עַל כִּלְא. אוֹף הָכָא, עֵינן לֹא רָאֲתָה אֱלֹהִים
 זוּלְתַד יַעֲשֶׂה. מָאן הֵהוּא עֵתִיקָא סְתִימָא דְכִלְא, דְּהָא
 בֵּיה תְלִיָא, אָמַר לִיה, וְדָאֵי הָכִי הוּא. זַבְּאָה חוּלְקִיהוֹן
 דְּאֵינֵנון דְּרַחֲמֵמוּתָא דְּמֵאֲרִיְהוֹן מְתַדְבְּקֵן בְּהוּ, לְאֵלִין
 לִית שְׁעוּרָא לְחוּלְקִיהוֹן בְּהֵהוּא עֲלֵמָא.
 אָמַר רַבִּי יַצְחָק, כְּמָה מְדוּרִין עַל מְדוּרִין אִית לְהוּ
 לְעַדִּיקָיָא בְּהֵהוּא עֲלֵמָא, וּמְדוּרָא עֲלָאָה
 דְּכִלְא, אֵינֵנון דְּרַחֲמֵמוּתָא דְּמֵאֲרִיְהוֹן אֲתַקְשֵׁר בְּהוּ,
 דְּהָא מְדוּרִיְהוֹן אֲתַקְשֵׁר בְּהִיבְלָא דְסָלִיק עַל כִּלְא.

לשון הקודש

על הכל. אף כאן, עין לא ראתה אלהים
 זוּלְתַד יַעֲשֶׂה – מי? אותה העתיק הנספח
 של הכל, שהרי בו תלויו. אמר לו, ודאי
 כך הוא. אשרי חלקם של אותם
 שזבאבת רבונם נדבקים בהם, לאלה
 אין שעור לחלקם בעולם ההוא.

אָמַר רַבִּי יַצְחָק, כְּמָה מְדוּרִים עַל
 מְדוּרִים יֵשׁ לְעַדִּיקִים בְּעוֹלָם הֵהוּא,
 וְהַמְדוּר הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַכֹּל – אוֹתָם
 שְׁנַקְשְׁרָה בְּהֵם אֲהַבַת רַבּוֹנָם, שְׁהָרִי

עין לא ראתה אלהים זוּלְתַד יַעֲשֶׂה
 לְמַחֲבָה לוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, הָרִי
 שְׁאֵלוֹ הַחֲבָרִים, זֶה שְׁכָתוֹב יַעֲשֶׂה, הֵיךְ
 צָרִיךְ לוֹ לְהִיּוֹת תַּעֲשֶׂה!

אָמַר לוֹ, הָרִי נִתְבָּאָר, אֲבָל סוּד הַדְּבָר
 הֵינֵנו שְׁכָתוֹב (תהלים כז) לַחֲזוֹת בְּנַעַם ה' וּלְבַקֵּר
 בְּהִיבְלוֹ. וּפְרֻשׁוּהָ, נַעַם ה', אוֹתוֹ
 שְׁבָא מֵהַעֲתִיק הַקְּדוּשׁ שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מִשְׁתַּעֲשָׂע בּוֹ, שְׁהָרִי אוֹתוֹ נַעַם יוֹצֵא
 מֵהַעֲתִיק. וּלְבַקֵּר בְּהִיבְלוֹ, בְּהִיבְלָא הָעֲלִיּוֹן

מָאֵי טַעְמָא, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַאי אֲתַעְטָר.

תָּא חַזִּי, (ס"א כְּלָא אַהֲבָה) הֵיכְלָא דָּא, אַהֲבָה אֲתַקְרִי,

וּבְגִין אַהֲבָה קִיַּמָּא כְּלָא. כְּמָה דְכְּתִיב, (שיר השירים

ח) מִיָּם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאֲהָבָה. וְכְלָא

בְּרַחֲמֵימֵימָא, דְּהָא שְׂמָא קַדִּישָׁא הֲכִי אֲשַׁתְּכַח

דְּהָא אוּקְמוּהָ, י', לָא מִתְפָּרֵשׁ קוּצָא דְלַעֲיֻלָּא מִן י'

לְעַלְמִין. דְּהָא בְּרַחֲמֵימֵימָא שְׂרִיָּא עֲלֵיהָ, וְלֹא מִתְפָּרֵשׁ

מֵינִיה לְעַלְמִין. ה', הָא אוּקְמוּהָ, דִּיּוּד לָא מִתְפָּרֵשׁ

מִנָּה, וְאֲשַׁתְּכַחוּ בְּחֻדָּא בְּחִיבּוּתָא, לָא אֲתַפְּרָשֵׁן דָּא

מִן דָּא. כְּגִוּוּנָא דָּא ה' וְהָא אֲתַמַּר, כְּמָה דְכְּתִיב,

(בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, יוֹצֵא תְדִיר לְעַלְמִין,

בְּחִיבּוּתָא אֲתַדְבָּקֵן.

ו"ה כִּד אֲתַדְבָּקֵן דָּא בְּדָא, אֲתַדְבָּקֵן בְּחִיבּוּתָא

כְּחֻדָּא, חֲתָן בְּכֻלָּהּ, דְּאֲרַחֲמֵיהּ תְדִיר בְּחִיבּוּתָא

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

לְעוֹלָמִים, שְׁהַרִי בְּאַהֲבָה שׁוֹרָה עָלָיו, וְלֹא

נִפְרָד מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים. ה' הַרִי פְּרֻשׁוּהָ, שְׁי'

לֹא נִפְרָדֶת מִמֶּנּוּ, וְנִמְצְאוֹת יַחַד

בְּחִיבּוּת, לֹא נִפְרָדוֹת זֶו מִזֶּו. כְּמוֹ כֵּן ה',

וְהַרִי נִתְפָּאֵר, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (בראשית ב) וְנָהָר

יוֹצֵא מֵעֵדֶן, יוֹצֵא תְמִיד לְעוֹלָמִים, נִדְבָּקִים

בְּחִיבּוּת.

ו"ה כְּשִׁנְדָּבְקוֹת זֶו בְּזֶו, נִדְבָּקוֹת יַחַד

בְּחִיבּוּת, חֲתָן עִם כְּלָה, שְׁדָּרְכֵן תְּמִיד

מְדוּרָם נִקְשָׁר לְהֵיכַל שְׁעוּלָה עַל הַכֹּל. מָה

הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁהַקּוּדֵשׁ בְּרוּךְ הוּא

מִתְעַטָּר בְּזָה.

בַּא וְרֵאדָה, (הַכֹּל אַהֲבָה) הֵיכְל הַזֶּה נִקְרָא

אַהֲבָה, וּבְשִׁבִיל הָאֲהָבָה הַכֹּל קִיָּם,

כְּכַתּוּב (שיר השירים ח) מִיָּם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ

לְכַבּוֹת אֶת הָאֲהָבָה. וְהַכֹּל קִיָּם בְּאַהֲבָה,

שְׁהַרִי הַשֵּׁם הַקּוּדֵשׁ כְּדָּ נִמְצָא, שְׁהַרִי

פְּרֻשׁוּהָ, י' לֹא נִפְרָד הַקּוּיָן שְׁלִמְעֵלָה מִן י'

אֶשְׁתַּכַּח. י' בַּה', ה' עִם ו', ו' עִם ה'. וְדָא בְּדָא
 אֶתְקַשֵּׁר בְּחַבִּיבוּתָא. וְכִלְא אֶהְבָּה אֶקְרִי. וְעַל דָּא מָאן
 דְּרַחִים לְמִלְפָּא, הָא אֶתְקַשֵּׁר בְּהָהוּא אֶהְבָּה. וּבְגִין
 כְּדֵי, וְאַתְבַּתְּ אֶת יי' אֱלֹהֶיךָ.

וְחַיֵּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגו'. רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (תהלים לה)
 כָּל עֲצָמוֹתַי תֹּאמְרֶנָּה יי' מִי כָמוֹךָ מִצִּיל עֵינַי
 מִחֶזֶק מִפְּנֵי וְעֵינַי וְאֲבִיוֹן מִגּוֹזְלוֹ. הָאִי קָרָא דְדוּד
 אֲמִירִיה בְּרוּחָא דְקוּדְשָׁא, כָּל עֲצָמוֹתַי תֹּאמְרֶנָּה, וְכִי
 מָאן חָמָא גְרַמִּי דְאָמְרוּ שִׁירְתָּא. אֶלָּא הָאִי קָרָא,
 בְּזִמְנָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא זְמִין לְאַחֲיָא מִתִּיבָא, וְזְמִין
 קְדֻשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַתְקַנָּא גְרַמִּי, וְלְקַרְבָּא כָּל חַד
 וְחַד לְאַתְרֵייהוּ, וְכִתִּיב, (יחזקאל לו) וְתִקְרְבוּ עֲצָמוֹת עֵצִים
 אֶל עֲצָמוֹ. וְכִתִּיב (ישעיה נח) וְעֲצָמוֹתֶיךָ יַחְלִיץ. בְּדִין
 זְמִינִין אֵינּוּן לְמִימַר שִׁירְתָּא.

לשון הקודש

הַקְּדֻשׁ. כָּל עֲצָמוֹתַי תֹּאמְרֶנָּה, וְכִי מִי רָאָה
 עֲצָמוֹת שְׂאוּמְרוֹת שִׁירָה? אֶלָּא הַפְּסוּק
 הַזֶּה בְּזִמְנֵי שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲתִיד
 לְהַחַיֵּת אֶת הַמֵּתִים, וְעֲתִיד הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְהַתְקִין הָעֲצָמוֹת וְלְקַרֵּב כָּל
 אֶחָד וְאֶחָת לְמִקְוָם, שְׂכַתוֹב (יחזקאל לו)
 וְתִקְרְבוּ עֲצָמוֹת עֵצִים אֶל עֲצָמוֹ, וְכִתוּב
 (ישעיה נח) וְעֲצָמוֹתֶיךָ יַחְלִיץ. אִזְ עֲתִידוֹת הֵן
 לוֹמַר שִׁירָה.

נִמְצְאוֹת בְּחַבִּיבוּת. י' עִם ה', ה' עִם ו', ו'
 עִם ה', וְזוֹ עִם זוֹ נִקְשְׁרוֹת בְּחַבִּיבוּת, וְהַכֵּל
 נִקְרָא אֶהְבָּה. וְעַל כֵּן מִי שְׂאוֹהֵב אֶת
 הַמֶּלֶךְ, הַרִי הוּא נִקְשֵׁר בְּאוֹתָהּ הָאֶהְבָּה,
 וּמִשּׁוֹם כְּדֵי וְאַתְבַּתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ.

וְחַיֵּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגו'. רַבִּי יִצְחָק
 פְּתַח, (תהלים לה) כָּל עֲצָמוֹתַי תֹּאמְרֶנָּה ה' מִי
 כָמוֹךָ מִצִּיל עֵינַי מִחֶזֶק מִפְּנֵי וְעֵינַי וְאֲבִיוֹן
 מִגּוֹזְלוֹ. פְּסוּק זֶה אָמַר אוֹתוֹ דְדוּד בְּרוּחַ

מֵאֵי שִׁירְתָּא אֲמִירִי. יי' מִי כְמוֹךְ (מְקַדְמִי) וְדָא שִׁירְתָּא
מְעֻלְיָא, מִמָּה דְאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל עַל יַמָּא, דִּהָא
אֵינוּן לָא אֲדַבְּרוּ שְׁמָא קִדְיִשָּׁא, אֶלָּא בְּתַר תְּלַת מַלְיוֹן,
דְּכִתְיִב, (שְׁמוֹת טו) מִי כְמוֹכָה בְּאֱלִים יי'. וְהִכָּא אֵינוּן
מְקַדְמִי לְשְׁמָא קִדְיִשָּׁא, דְּכִתְיִב יי' מִי כְמוֹךְ. מִצִּיל
עֵנִי מִחֻזַּק מִמֶּנּוּ, דָּא יַעַר טוֹב, מִיַּעַר רָע. בְּגִין דִּיַּעַר
הָרַע תִּקְיִף הוּא כְּאַבְנָא. כְּמָה דְכִתְיִב, (יחזקאל לו)
וְהִסִּירוּתִי אֶת לֵב הָאֶבֶן. וַיַּעַר טוֹב הוּא בְּשָׂרָא,
דְּכִתְיִב, (שם) וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר.

תָּא חַיִּי, יַעַר הָרַע לְמָה הוּא דוּמָה. בְּשַׁעֲתָא דְאָתִי
לְאַזְדְּוֹנָא בְּבַר נֶשׁ, הוּא כְּפִרְזֵלָא, עַד דְּעָא לִין
לִיה בְּנוֹרָא. בְּתַר דִּיתְחַמֵּם אֶתְהַדַּר פְּלָא כְּנוֹרָא.

רַבִּי חַיִּיא אָמַר, יַעַר הָרַע כִּד אָתִי לְאַזְדְּוֹנָא בִּיה
לְבַר נֶשׁ, דְּמִי לְבַר נֶשׁ דְּקָרִיב לְפִתְחָא, וְחַמִּי

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

תִּקְיִף הוּא כְּמוֹ אֶבֶן, כְּפִתּוּב (יחזקאל לו)
 וְהִסִּרְתִּי אֶת לֵב הָאֶבֶן, וַיַּעַר הַטּוֹב הוּא
 בָּשָׂר, שְׁכִתּוּב וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר.
כָּא וְרָאָה, יַעַר הָרַע לְמָה הוּא דוּמָה?
 בְּשַׁעֲתָא שְׁחָא כָּא לְהַזְדַּוּג עִם הָאָדָם הוּא
 כְּמוֹ בְּרוּל, עַד שְׁמַכְנִיסִים אוֹתוֹ לְאֵשׁ.
 אַחַר שְׁיִתְחַמֵּם, הַכֵּל הוֹזַר כְּאֵשׁ.
רַבִּי חַיִּיא אָמַר, בְּשַׁפָּא יַעַר הָרַע לְהַזְדַּוּג

אֵינוּן שִׁירָה אוֹמְרוֹת? ה' מִי כְמוֹךְ
 (מְקַדְמִי), וְזוֹ הַשִּׁירָה הַמְעֻלָּה מִמָּה שְׁאָמְרוּ
 יִשְׂרָאֵל עַל הַיָּם, שְׁחָרִי הֵם לֹא הוֹכִירוּ
 אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ אֶלָּא אַחֲרֵי שְׁלֹשׁ מַלְיִם,
 שְׁכִתּוּב (שְׁמוֹת טו) מִי כְמוֹכָה בְּאֱלִים ה'. וְכָאֵן
 הֵם מְקַדְמִים אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ, שְׁכִתּוּב
 ה' מִי כְמוֹךְ. מִצִּיל עֵנִי מִחֻזַּק מִמֶּנּוּ – זֶה
 יַעַר טוֹב מִיַּעַר הָרַע, מִשּׁוּם שְׁיַעַר הָרַע

דָּלָא אֵית מָאן דְּמַחֵי בִּידֵיהּ. עָאל לְבֵיתָא, וְאַתְעָבִיד
 לִיה אֹרְחָא. חָמָא דָּלָא אֵית מָאן דְּמַחֵי בִּידֵיהּ, וְיִיזִיל
 לִיה לְאֹרְחֵיהּ. פִּינֵן דְּעָיִיל לְבֵיתָא, וְלֹא אֵית דְּיִמַּחֵי
 בִּידֵיהּ, אַתְמַנָּא עָלֵיהּ וְאַתְעָבִיד מְאֵרִיהּ דְּבֵיתָא (דף רס"ח)
 עַד דִּישְׁתַּכַּח דְּכָל פּוֹתָא קָאִים פְּרֻשׁוּתֵיהּ. (א"ו)

מָאן אוֹלִיפְנָא. מְפַרְשָׁתָא דְדוּד אוֹלִיפְנָא. מַה כְּתִיב,
 (שמואל ב יב) **וַיָּבֹא הַלֵּךְ לְאִישׁ הָעֵשִׂיר, הַלֵּךְ דְּקָרִיב**
לְפִתְחָא, וְלֹא בָעִי לְאַתְעָבְנָא תַּמָּן, אֶלָּא לְמַחֵךְ
לְאֹרְחֵיהּ. כִּד הוּא יַצֵּר חָרַע, כְּמַה דְּמִקְרַב לְבֵיתָא,
מִתְקָרַב גַּבֵּי דְפֶר נֶשׁ, אֶתְעַר עָלֵיהּ בְּחֻבָּא זְעִיר, דָּא
הוּא אֹרְחָא עֲרָאִי. חָמִי דְלִית דְּמַחֵי בִּידֵיהּ, מַה כְּתִיב,
לַעֲשׂוֹת לְאֹרְחָא הַבָּא אֵלָיו, אַתְעָבִיד לִיה אֹרְחָא
אַכְסְנָאִי בְּבֵיתָא, אֶתְעַר עָלֵיהּ בְּחֻבּוּבֵי יַתִּיר, יוֹמָא חַד,
אוֹ תְרִין יוֹמִין, כְּהֵאֵי אֹרְחָא דְשָׂרְאֵן לִיה בְּבֵיתָא, יוֹמָא

לשון הקודש

הָעֵשִׂיר. הַלֵּךְ שְׁקָרַב לְפִתְחָא וְלֹא רוּעָה
 לְהִתְעַבֵּב שָׁם, אֶלָּא לְלַבֵּת לְדַרְכּוֹ. כִּד
 הוּא יַצֵּר חָרַע, כְּמוֹ שְׁקָרַב לְבֵית מִתְקָרַב
 לְאָדָם. מִתְעוּרַר עָלָיו בְּחָטָא קַטָּן, זְהוּ
 אֹרְחָא עֲרָאִי. רוּעָה שְׂאִין מִי שְׁמוּחָה
 בְּיָדוֹ, מַה כְּתוּב? לַעֲשׂוֹת לְאֹרְחָא הַבָּא לוֹ
 וְאֵלָיו, נַעֲשֶׂה לוֹ אֹרְחָא אַכְסְנָאִי בְּבֵית,
 מִתְעוּרַר עָלָיו בְּחָטָא יוֹתֵר, יוֹם אֶחָד אוֹ
 יוֹמִים, כְּאֹרְחָא הַזֶּה שְׁמֻשָּׁהִים אוֹתוֹ בְּבֵית

עִם הָאָדָם, דּוּמָה לְאִישׁ שְׁקָרַב לְפִתְחָא
 וְרוּעָה שְׂאִין מִי שְׁמוּחָה בְּיָדוֹ, נִכְנָס
 לְבֵית וְנַעֲשֶׂה לוֹ אֹרְחָא. רוּעָה שְׂאִין מִי
 שְׁמוּחָה בְּיָדוֹ, וְיִלָּךְ לוֹ לְדַרְכּוֹ. פִּינֵן
 שְׁנִכְנָס לְבֵית וְאִין מִי שְׁיִמְחָה בְּיָדוֹ,
 מִתְמַנָּה עָלָיו וְנַעֲשֶׂה בְּעַל הַבֵּית, עַד
 שְׁנִמְצָא שְׂכַל הַבֵּית עוֹמֵד לְרֻשׁוֹתוֹ.
 מַמְזִי לְמַדְנֵנוּ? מִפְּרֻשֶׁת דּוּד לְמַדְנֵנוּ. מַה
 כְּתוּב? (שמואל-ב יב) וַיָּבֹא הַלֵּךְ לְאִישׁ

חָדָא, אוּ שְׁתֵּי יוֹמִין, (בְּגִין דְּאִיהוּ אֹרְחָה) בֵּינֵן דְּחָמֵי דְלִית
מָאן דְּמַחֵי בִידֵיהּ, מַה כְּתִיב, (שם) וַיַּעַשׂ לְאִישׁ הַבָּא
אֵלָיו, אֶתְעַבֵּד מֵאֵרֵי דְבֵיתָא, כְּמַה דְּאֵתְ אָמַר (בראשית
מב) הָאִישׁ אֲדוֹנֵי הָאָרֶץ. (רות א) אִישׁ נַעֲמִי. כִּךְ הוּא
יַצֵּר הָרַע, אֶתְעַבֵּד לְקַבְּלֵיהּ דְּכַר נָשׁ, אִישׁ, בְּעַל
הַבַּיִת, הָאֵתְקַשֵּׁר בַּר נָשׁ בְּפוֹלְחָנֵיהּ, וְהוּא עֶבֶד
בֵּיהּ רְעוּתֵיהּ.

וְעַל דָּא בְּעֵי בַר נָשׁ לְשׁוֹאָה מַלִּין דְּאֹרְיִיתָא עָלֵיהּ
תְּדִיר, בְּגִין דְּיָהֵא תְּהוּא יַצֵּר הָרַע תְּכִיר בְּהוּ,
דְּלִית לֵיהּ מְקַטְרָנָא לְיַצֵּר הָרַע, בַּר מְלִי דְּאֹרְיִיתָא.
וְעַל דָּא כְּתִיב, וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגו', עַל לְבַבְךָ,
עַל תְּרֵי יַצְרִיךָ, יַצֵּר הַטּוֹב אֶתְעַטֵּר בְּהוּ, וַיַּצֵּר הָרַע
אֶתְכַנַּע בְּהוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יַצֵּר הַטּוֹב, מַה בְּעֵי
מְלִי דְּאֹרְיִיתָא. אָמַר לֵיהּ, יַצֵּר הַטּוֹב אֶתְעַטֵּר בְּהוּ.
וַיַּצֵּר הָרַע, בֵּינֵן דְּחָמֵי בַר נָשׁ לָא תָב, וְלָא בְּעֵי

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

וְעַל כֵּן צָרִיךְ אָדָם לְשִׁים דְּכַרֵּי תוֹרָה
עָלָיו תְּמִיד, כְּדֵי שְׂיִהְיֶה אוֹתוֹ יַצֵּר הָרַע
שׁוֹבֵר בְּהֶם, שְׂאִין לְיַצֵּר הָרַע מְקַטְרָנָא
כְּרַט לְדְּכַרֵּי תוֹרָה, וְעַל כֵּן כְּתוּב וְהָיוּ
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגו', עַל לְבַבְךָ – עַל שְׁנֵי
יַצְרִיךָ, שְׂיַצֵּר הַטּוֹב מֵתַעֲטֵר בְּהֶם, וַיַּצֵּר
הָרַע נִכְנַע בְּהֶם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה
יַצֵּר הַטּוֹב צָרִיךְ דְּכַרֵּי תוֹרָה? אָמַר לוֹ,

יוֹם אֶחָד אוּ יוֹמִים, (בְּגַלל שְׁהוּא אֹרְחָה) בֵּינֵן
שְׁרׁוּאָה שְׂאִין מִי שְׂמוּחָה בְּיָדוֹ, מַה
כְּתוּב? (שם) וַיַּעֲשֶׂה לְאִישׁ הַבָּא אֵלָיו,
נַעֲשֶׂה בְּעַל הַבַּיִת, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (בראשית מב)
הָאִישׁ אֲדוֹנֵי הָאָרֶץ. (רות א) אִישׁ נַעֲמִי. כִּךְ
הוּא יַצֵּר הָרַע, נַעֲשֶׂה כְּגַד הָאָדָם אִישׁ,
בְּעַל הַבַּיִת, וְהִנֵּה נִקְשֵׁר הָאָדָם לְעַבּוּדָתוֹ,
וְהוּא עוֹשֶׂה בּוֹ כְּרַצוֹנוֹ.

לְאַשְׁתַּדֵּלָא בְּאוֹרֵייתָא, כְּדִין הוּא סָלִיק לְעֵילָא,
וְאוֹלִיף עָלֶיהָ חוּבָה, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (משלי א) וְכַסִּילִים
מֵרִים קָלוּן.

כִּד אַתָּא רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר, הָא וְדָאֵי פְּרֻשְׁתָּא
דְּקָרִיאַת שְׁמַע רְמִיזָא בֵּיה עֶשֶׂר אַמִּירֵן כְּמָה
דְּאוּקְמוּהָ, וְהָכִי הוּא וְדָאֵי. וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה,
כְּלָלָא דְעֶשֶׂר אַמִּירֵן אֵינוֹן. וּבְגִין כֵּךְ עֶשֶׂר פְּקוּדֵין
אֵית הָבָא, לְקַבֵּל עֶשֶׂר פְּקוּדֵין דְּאוֹרֵייתָא. וּמֵאֵן
אֵינוֹן. וְשִׁנְנִתֶם לְבַנְיָדָא. וְדַבְּרַתְּ בָּם. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ.
וּבְלַכְתְּךָ בְּדַרְךָ. וּבְשִׁכְבְּךָ. וּבְקוּמְךָ. וּקְשַׁרְתֶּם לְאוֹת
עַל יָדְךָ. וְהָיוּ לְטוֹטְפוֹת בֵּין עֵינֶיךָ. וּכְתַבְתֶּם עַל
מְזוּזוֹת בֵּיתְךָ. וּבְשַׁעְרֶיךָ. הָא עֶשֶׂר, לְקַבֵּל עֶשֶׂר
אַמִּירֵן. וְעַל דָּא פְּרֻשֵׁין אֵלִין כְּלָל רַב אֵינוֹן
בְּאוֹרֵייתָא, וּפְּאָה חוֹלְקִיָּה, מֵאֵן דְּאַשְׁלִים לִיהָ כְּבָל

לשון הקודש

הַאֲמִירוֹת, וּמְשׁוּם כֵּךְ יֵשׁ כָּאֵן עֶשֶׂר
מְצוּוֹת, כְּגֹנֵד עֶשֶׂר מְצוּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה.
וּמִי הֵן? וְשִׁנְנִתֶם לְבַנְיָדָא. וְדַבְּרַתְּ בָּם.
בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ. וּבְלַכְתְּךָ בְּדַרְךָ.
וּבְשִׁכְבְּךָ. וּבְקוּמְךָ. וּקְשַׁרְתֶּם לְאוֹת עַל
יָדְךָ. וְהָיוּ לְטוֹטְפוֹת בֵּין עֵינֶיךָ. וּכְתַבְתֶּם עַל
מְזוּזוֹת בֵּיתְךָ. וּבְשַׁעְרֶיךָ. הָרִי עֶשֶׂר כְּגֹנֵד
עֶשֶׂר אַמִּירוֹת. וְעַל כֵּן הַפְּרֻשִׁיּוֹת הִלְלוּ הֵן
כְּלָל גְּדוֹל בַּתּוֹרָה. אֲשֶׁרֵי חִלְקוּ שֶׁל מִי

יֵצֵר הַטּוֹב מִתְעַמֵּר בָּהֶם. וְיֵצֵר הָרַע, בֵּין
שְׂרוּאָה שְׂאֵדָם לֹא שָׁב וְלֹא רוּצָה
לְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, אִזּוּ הוּא עוֹלָה לְמַעְלָה
וּמְלַמֵּד עָלָיו חוּבָה, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (משלי א)
וּכַסִּילִים מֵרִים קָלוּן.

כְּשִׁפָּא רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר, הָרִי וְדָאֵי
פְּרֻשֵׁת קָרִיאַת שְׁמַע רְמִיזָא בּוּ עֶשֶׂר
אַמִּירוֹת כְּמוֹ שְׁפָאוּרָה, וְכֵךְ הוּא וְדָאֵי.
וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, הֵם הַכְּלָל שֶׁל עֶשֶׂר

יִזְמַא תְּרִי זִמְנֵי, דְּהָא אֶתְקַדַּשׁ בְּפּוּמִיהּ שְׂמַא קְדִישָׁא
בְּדִקָּא יָאוּת.

רְבִי אַחָא, הָוָה קָאִים עִמִּיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר לִילִיא חַד
בְּתַר פְּלַגּוֹת לִילִיא, וַחֲזוּ מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרֵייתָא.
פְּתַח רְבִי אֶלְעָזָר, (נ"א רְבִי אַחָא) וְאָמַר, (דְּבָרִים ל"ב) כִּי הוּא
חֲמִידָא וְאוֹרְדָא יְמִידָא וְגו'.

תָּא חֲזִי, עַל כָּל תְּנַאֲיִן (נ"א פְּקוּדִין) דְּגִזְרֵי קְדָשָׁא בְּרִידָא
הוּא כַּד עָאֵלוּ לְאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל, גִּזְרָה
דְּאוּרֵייתָא הָוָה. מָאֵי טַעְמָא, בְּגִין דְּשְׂכִינְתָא לָא
מְתִישְׁבָּא בְּאַרְעָא, אֶלְא בְּאוּרֵייתָא. וְלֹא מְתִישְׁבָּא
לְעִילָא, אֶלְא בְּאוּרֵייתָא.

דְּהַכִּי אָמַר (רְבִי שְׁמַעוֹן) אַבָּא, תּוֹרָה שְׂפַעֵל פְּהָ לָא
אֶשְׁתַּמּוּדַע, אֶלְא בְּגִין תּוֹרָה שְׂפַכְתְּב.
שְׂכִינְתָא לָא מְתִישְׁבָּא לְעִילָא וְתַתָּא אֶלְא עִם תּוֹרָה

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁנְכֵסוּ לְאַרְיָן
יִשְׂרָאֵל, גִּזְרַת הַתּוֹרָה הָיְתָה. מָה הַטַּעַם?
מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׂכִינָה לֹא מְתִישְׁבֶת בְּאַרְיָן
אֶלְא בַּתּוֹרָה, וְלֹא מְתִישְׁבֶת לְמַעְלָה
אֶלְא בַּתּוֹרָה.

שְׂפַכְתְּבָא אָמַר (רְבִי שְׁמַעוֹן) אַבָּא, תּוֹרָה שְׂפַעֵל
פְּהָ לֹא נִדְרַעַת, אֶלְא בְּשִׁבִיל תּוֹרָה
שְׂפַכְתְּבָא. הַשְּׂכִינָה לֹא מְתִישְׁבֶת לְמַעְלָה

שְׂמִשְׁלִים אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם פַּעַמִּים, שְׁהָרִי
הַתְּקַדַּשׁ בְּפִי הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ כְּרָאוּי.

רְבִי אַחָא הָיָה עוֹמֵד עִם רְבִי אֶלְעָזָר
לְיֵלָה אַחַד אַחֲרֵי חֲצוֹת הַלַּיְלָה, וְהָיוּ
עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. פְּתַח רְבִי אֶלְעָזָר (רְבִי אַחָא)
וְאָמַר, (דְּבָרִים ל') כִּי הוּא חֲמִידָא וְאוֹרְדָא יְמִידָא
וְגו'.

כֵּן וְרָאָה, עַל כָּל הַתְּנַאֲיִים (הַמְצוּוֹת) שֶׁגִּזְרֵי

דְּלַתְתָּא. דְּכָל זְמַנָּא דְּאוּרֵייתָא אֲשֶׁתִּכַּח עִמִּיהּ, יִכְלָא

לְמִיקָם בְּעֵלְמָא. (נ"א תורה שִׁבְכָתָב לֹא אֲשֶׁתְּמוּדְעָא אֵלָא בְּגִין תּוֹרָה שְׁפַעַל

פַּה, וְתוֹרָה שְׁפַעַל פַּה לֹא אֲשֶׁתְּמוּדְעָא אֵלָא מִתּוֹרָה שְׁבִכְתָּב, וְדַאי כָּלֵל הַצָּרִיף לְפָרְט,

וּפְרֻט הַצָּרִיף לְכָלֵל. שְׂכִינְתָּא לֹא מִתְיַשְׁבָּא לְעִילָא אֵלָא בְּאוּרֵייתָא דְּלַתְתָּא. דְּכָל זְמַנָּא

דְּאוּרֵייתָא אֲשֶׁתִּפְחַת יִכְלָא לְמִיקָם בְּעֵלְמָא) הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, כִּי הוּא

חֵייד וְאוּרְךָ יַמִּיד לְשַׁבַּת עַל הָאֲדָמָה. עַל הָאֲדָמָה

סָתָם. וְאִי לָאו דְּאַפְסִיק מְלִי דְּאוּרֵייתָא לֹא יִכְלָא

לְמִיקָם. דְּכַתִּיב, (ירמיה ט) עַל מַה אֲבָדָה הָאָרֶץ. וְכַתִּיב,

וַיֹּאמֶר יי' עַל עֲזָבְכֶם אֶת תּוֹרָתִי.

עַד דִּהוּוּ יִתְבִּי, מְאִיד רַבִּי שְׁמַעוֹן רִישִׁיָּה. אָמַר, וְדַאי

הָכִי הוּא וְדָא הוּא רָזָא דְּאַשְׁכְּחָנָא בְּסַפְרָא דְּרַב

הַמְּנוּנָא סָבָא, וְאוֹקִים קָרָא דָּא, בְּרָזָא דְּכִנְסַת יִשְׂרָאֵל,

דְּכַתִּיב, (שמות כא) שְׂאֲרָה פְּסוּתָהּ וְעוֹנֶתָהּ לֹא יִגְרַע. וְאִי

אֲתַמְנְעוּ מִנָּה, מַה כְּתִיב, וַיַּעֲזָה חַנָּם אֵין כָּסְף. פְּמָה

דָּאתָ אָמַר, (ישעיה ג) אִי זֶה סֵפֶר כְּרִיתוֹת אִמְכֶם אֲשֶׁר

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

לְעַמּוּד, שְׁכָתוּב (ירמיה ט) עַל מַה אֲבָדָה

הָאָרֶץ. וְכַתוּב, וַיֹּאמֶר ה' עַל עֲזָבְכֶם אֶת

תּוֹרָתִי.

בְּעוֹדָם יוֹשְׁבִים, הַנְּמִיד רַבִּי שְׁמַעוֹן אֶת

רֵאשׁוּ וְאָמַר, וְדַאי כְּדָּ הוּא, וְזֶהוּ הַסּוּד

שְׁמַעְאַנּוּ בְּסַפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְּנוּנָא סָבָא,

וּבְאַר הַפְּסוּק הַזֶּה בְּסוּד שֶׁל בְּנִסַּת

יִשְׂרָאֵל, שְׁכָתוּב (שמות כא) שְׂאֲרָה פְּסוּתָהּ

וְלִמְטָה, אֵלָא עִם הַתּוֹרָה שְׁלִמְטָה. שְׁכָל

זְמַן שֶׁהַתּוֹרָה נִמְצָאת עִמּוֹ, יִכּוּל לְעַמּוּד

בְּעוֹלָם. (תורה שִׁבְכָתָב לֹא נוֹדַעַת אֵלָא מִשׁוּם תּוֹרָה שְׁפַעַל

פַּה, וְתוֹרָה שְׁפַעַל פַּה לֹא נוֹדַעַת אֵלָא מִתּוֹרָה שְׁבִכְתָּב. וְדַאי כָּלֵל

הַצָּרִיף לְפָרְט, וּפְרֻט הַצָּרִיף לְכָלֵל. הַשְׂכִּינָה לֹא מִתְיַשְׁבַּת לְמַעַלָּה

אֵלָא בְּתוֹרָה שְׁלִמְטָה. שְׁכָל זְמַן שֶׁהַתּוֹרָה נִמְצָאת, יִכּוּלָּה לְהַתְקִים

בְּעוֹלָם) זֶהוּ שְׁכָתוּב כִּי הוּא חֵייד וְאוּרְךָ יַמִּיד

לְשַׁבַּת עַל הָאֲדָמָה. עַל הָאֲדָמָה סָתָם.

וְאִם לֹא שְׁמַפְסִיק דְּבִרֵי תּוֹרָה, לֹא יִכּוּל

שְׁלַחְתִּיהָ. וּכְתִיב, (ישעיה נב) חָנַם נִמְכַּרְתֶּם וְלֹא בְכֶסֶף
 תִּגְאָלוּ. וּמֵאֵן דְּמַנַּע אֲזַרְיֵתָא מְנָה, כְּמֵאֵן דְּנִסְבַּ מְאָרִי
 (כ"א שְׁאֲרָה) דְּאֵתְתָא, וּמַנַּע לִיה מְנָה, דָּא אֲשֵׁתְאֲרַת
 כְּאַרְמְלֵתָא, וְלֹא אַרְמְלֵתָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (איכה א)
 הִיְתָה כְּאַלְמָנָה, וְלֹא אֶלְמָנָה.

יְתָבוּ וְאֵתְעַסְקוּ בְּאֲזַרְיֵתָא, עַד דְּנִהִיר יוֹמָא. כְּתָר
 דְּנִהִיר יוֹמָא, קָמוּ וְאָזְלוּ. עַד דְּהוּוּ אָזְלוּ, חָמוּ
 חַד גְּבַר דְּהוּוּ אָזִיל בְּאַרְחָא, וְרִישִׁיָּה עָטִיף, קָרִיבוּ
 גִּבְיָהּ, וְהוּוּ רְחִישׁ (דף רס"ח ע"ב) בְּשִׁפּוּזֵיהּ, וְלֹא אָתִיב לוֹן
 מְדִי. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדָאִי הָאִי אִמְלִךְ בְּמֵאֲרִיָּה.
 יְתִיב רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַחָא וְצִלוּ צְלוּתָא, וְהָהוּא
 גְּבַר קָאִים בְּקִיּוּמֵיהּ בְּאַתָּר אַחְרָא. כְּתָר דְּסִיּוּמוּ
 צְלוּתָא, אָזְלוּ בְּאַרְחָא, וְהָהוּא גְּבַרָא אֲשֵׁתְמִיט
 מִנֵּיהּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָאִי גְּבַרָא, אִו טַפְּשָׁא

לשון הקודש

היום. אחר שהאיר היום, קמו והלכו. עד שהיו הולכים, ראו איש אחד שהיה הולך בדרך וראשו עטוף. קרבו אליו והיה מרחש בשפתותיו ולא השיב להם דבר. אמר רבי אלעזר, ודאי זה נמלך ברבוננו. ישבו רבי אלעזר ורבי אחא והתפללו תפלה, ואותו האיש עמד במקומו במקום אחר. אחר שסיימו התפלה הלכו לדרך, ואותו האיש נשמט

כתוב? ויצאה חנם אין כסף, כמו שגאמר (ישעיה א) אי זה ספר פריתות אמכם אשר שלחתיה. וכתוב (שם נב) חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו. ומי שמונע ממנה תורה, כמי שלוקח בעל (שאר) של אשה ומונע אותו ממנה. זו נשאת כאלמנה, ולא אלמנה. זהו שכתוב (איכה א) היתה כאלמנה, ולא אלמנה. וישבו והתעסקו בתורה עד שהאיר

הוא, או ארחוי לא מתִישְׁרֵן. אָמַר, נִתְעַסַּק
בְּאוֹרֵי־תָא, דְּהָא שְׁעָתָא הִיא.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (משלי א) כְּבוֹד חַכְמִים יִנְחָלוּ
וּכְסִיּוֹת מֵרִים קָלוֹן. כְּבוֹד חַכְמִים יִנְחָלוּ,
זְכָאִין אֵינּוֹן דְּמִתְעַסְקִי בְּאוֹרֵי־תָא. עַד לֹא פְתַח מְלָה,
קָרִיב תְּהוּא בַר נָשׁ גַּבְיִיהוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לִית
לָן לְמַפְסַק מְלִי דְאוֹרֵי־תָא, דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל
בְּאוֹרֵי־תָא, זְכִי לְמִירַת יְרוּתָא דְאַחַסְנָא דְלַעֲיָלָא,
בִּיקְרָא דְמַלְכָּא עֲלָאָה קְדִישָׁא, וְזְכִי לְמִירַת יְרוּתָא
דְאַחַסְנָא בְּהַאי עֲלֻמָּא, וּמַאי אִיהוּ. תְּהוּא דְאַקְרִי
כְּבוֹד יִי, דְּלֹא פָסַק מִנִּיּוּהוּ לְעֲלֻמָּא. הָדָא הוּא
דְכַתִּיב, כְּבוֹד חַכְמִים יִנְחָלוּ, תְּהוּא דְאַקְרִי כְּבוֹד יִי.

וּכְסִיּוֹת מֵרִים קָלוֹן, מָאי הוּא. תָּא חֲזִי, פִּד בַר
נָשׁ אֶזְל בְּאַרְחַ מִישָׁר קָמִי קְדִישָׁא בְּרִידְךָ

לשון הקודש

לָנוּ לְהַפְסִיק בְּדַבְרֵי תוֹרָה, שְׂכַל מִי
שְׁמַשְׁתַּדַּל בְּתוֹרָה, זוֹכֵה לְרִשְׁת יְרֻשָׁה
שֶׁל הַנְּחֻלָּה שְׁלֹמֶעֱלָה, בְּכָבוֹד שֶׁל הַמְּלָךְ
הַעֲלִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ, וְזוֹכֵה לְרִשְׁת יְרֻשָׁה שֶׁל
נְחֻלָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה. וּמִי הִיא? אוֹתוֹ
שְׁנַקְרָא כְּבוֹד ה', שְׂלֵא פוֹסַק מִהֶם
לְעוֹלָם. זְהוּ שְׂכַתוּב כְּבוֹד חַכְמִים יִנְחָלוּ,
הוּא שְׁנַקְרָא כְּבוֹד ה'.
וּכְסִיּוֹת מֵרִים קָלוֹן, מַה הוּא? בַּא

מֵהֶם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַאִישׁ הַזֶּה, אוֹ
שְׁהוּא טַפְשׁ, אוֹ שְׁדַרְכִּיו לֹא יִשְׁרוּת.
אָמַר, נִתְעַסַּק בְּתוֹרָה, שְׁהֵרִי הַשְּׁעָה הִיא
לְזֶה.
פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (משלי א) כְּבוֹד
חַכְמִים יִנְחָלוּ וּכְסִיּוֹת מֵרִים קָלוֹן. כְּבוֹד
חַכְמִים יִנְחָלוּ, אֲשֶׁרִי אוֹתָם שְׁמִתְעַסְקִים
בְּתוֹרָה. וְטָרַם שְׁפַתָּה בְּדַבָּר, קָרַב
אֲלֵיהֶם אוֹתוֹ אָדָם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵין

הוא, וְאֶשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא, הָא הֵוא כְּבוֹד יי' יְרִית לְגַרְמִיָּה, וְכַמָּה אֶפְטָרוּפְסִין סְנִיגוּרִין אֶשְׁתַּכְּחוּ לְעִילָא עָלֶיהָ דְּבַר נָשׁ, וְכִלְהוּ אוֹלְפִין עָלֶיהָ זְכוּ, קָמִי מְלָפָא קְדִישָׁא, וְאִי בַר נָשׁ לֹא אֶשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא, וְלֹא אֶזַּל בְּאַרְחָא דְּמֵאֲרִיָּה, הוּא עָבִיד קְטִיגוּרָא עָלֶיהָ. וְהֵהוּא קְטִיגוּרָא שָׂאט בְּאוֹרָא (וְאִזִּיל לִיה), וְלֹא סָלִיק לְעִילָא, דְּלָמָּא יְתוּב אָדָם מֵחֻבּוּי. בִּינוּן דְּחָמִי דְּבַר נָשׁ לֹא תָב, וְלֹא בָּעֵי לְאֶשְׁתַּדֵּלָא בְּאוֹרֵייתָא, בְּדִין הוּא סָלִיק לְעִילָא, וְאוֹלִיף עָלֶיהָ חוּבָא. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, וְכִסִּילִים מֵרִים קָלוּן, וְסָלִיק לְעִילָא וְעָבִיד קְטָרוּנָא.

פְּתַח וְאָמַר, (זכריה יד) וְאִם מִשְׁפַּחַת מְצָרִים לֹא תַעֲלֶה וְלֹא בָּאָה וְלֹא עָלִיָּהֶם תִּהְיֶה הַמִּגְפָּה וְגו'. מָאִי שְׁנָא מְצָרִים הָבֵא, מְכַל שְׂאֵר עַמִּין, דְּהָא לְכִלְהוּ כְּתִיב (שם) וְלֹא עָלִיָּהֶם יְהִי תַגָּשָׁם, וְהָבֵא לֹא. אֵלָּא הָא

לשון הקודש

יְשׁוּב הָאָדָם מִחֻטְאוֹ. בִּינוּן שְׂרוּאָה שְׂאִין הָאָדָם שָׁב וְלֹא רוּצָה לְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, אִזּוּ הוּא עוֹלָה לְמַעְלָה וּמְלַמֵּד עָלָיו חוּבָה. זְהוּ שְׂכַתוּב וְכִסִּילִים מֵרִים קָלוּן, וְעוֹלָה לְמַעְלָה וְעוֹשֶׂה קְטָרוּג.

פְּתַח וְאָמַר, (זכריה יד) וְאִם מִשְׁפַּחַת מְצָרִים לֹא תַעֲלֶה וְלֹא בָּאָה וְלֹא עָלִיָּהֶם תִּהְיֶה הַמִּגְפָּה וְגו'. מַה שְׁנֹנָה מְצָרִים כָּאֵן מְכַל שְׂאֵר הָעַמִּים, שְׁחֲרִי לְכֻלָּם כְּתוּב וְלֹא

וְרֵאָה, כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, הָרִי אוֹתוֹ כְּבוֹד ה' הוּא יוֹרֵשׁ לְעַצְמוֹ, וְכַמָּה אֶפְטָרוּפְסִים וְסְנִיגוּרִים נִמְצְאִים לְמַעְלָה עַל הָאָדָם, וְכֻלָּם מְלַמְּדִים עָלָיו זְכוּת לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ. וְאִם אִין הָאָדָם מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְלֹא הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ רַבּוּנוֹ, הוּא נַעֲשֶׂה עָלָיו קְטָנוּר. וְאוֹתוֹ קְטָנוּר מְשׁוּמְט בְּאוֹר (הוֹלֵךְ לוֹ), וְלֹא עוֹלָה לְמַעְלָה, אוֹלִי